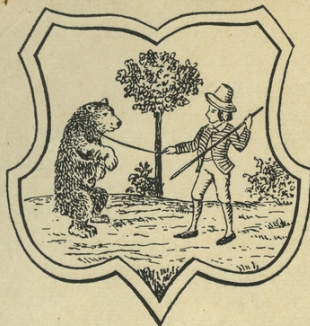

VĚTRNÍK

Vydává MNV ve Vysokém nad Jizerou s aktivem kulturních pracovníků

Větrník-roč.IV.-č.2-1971.

Vysoké n. Jiz.25.2.1971.

V ě t r n í k .

Kdo by to řek' do Vysockých,
že maj' doma Větrník,
časopis moc zajímavý,
který má už dávno vznik?

Dočtem se v něm o městečku,
i o blízkém okolí;
o rodácích našich slavných,
ba i dětech ze školy.

Větrník je pravou chloubou
našich krásných českých hor,
kde lid býval velmi chudý,
avšak v práci byl vždy vzor.

Proto lze teď o pokroku
a všech změnách si v něm číst.
Větrník je zpravodajem,
jenž zná cesty do všech míst !

Váženým a milým krajanům z městečka Vysokého n. Jiz.
i okolí pro radost věnuje

Vojtěch Kobr, Praha.

Ú n o r .

Únor, masopust, jen aby byl hodně dlouhý. Kromě tancovaček navštěvují se příbuzní, k nimž se na pobyt od vánoc jít nedostalo, čemuž se říká: "Jdu tam a tam na masopust." Poslední dny od posledního čtvrtka v masopustě - tučného čtvrtka - , tak zvané ostatky, jsou nejslavnější. V masopustě také staří většinou odbyvali svatby a pak-li žádné ve vsi nebyly, říkalo se, že ten masopust prašivěl.

Nejslavnější den, masopustní úterek, kdy chodily po vsi maskary s hudebníky, nezbytný medvěd, zřídka ve skutečnou kožešinu oděný, zhusta jen hrachevinou otočený, žid s velkým ohnutým nosem a pytlek přes rameno, šašek zvonky ověšený, Němec s rancem z telecí kůže se strakatou srstí a všelijaké jiné potvory třeba jen se začernalým obličejem a v kabátě na ruby obráceným a také někdy jeden blázen s kočkou v sušidle na hlavě / sušidlo - skříňka na způsob klece pro sušení homolek / a k tomu houf dětí a psů, uši rvoucí muzika a povyk od chasy, psů i od té zdivočelé kočky v sušidle a to vše přešlo celou ves, zastavíc se u všech domů a zvouc jich obyvatele večer k muzice do hospody a zároveň už něco na tu muziku, ať už v penězích, nebo naturalijích vybírajíc. O té muzice večer se hodně vyskalovalo, aby byl vysoký oves a len. Počasí někdy masopust hodně kazí a za takového počasí jeli jednou z předků mé matky ze Stanového na masopust k příbuzným, k sestře do Roprachtic. K Vysokému se zatím strhla taková chumelice, co tam byli, že, jak se říká, nebylo světa znát, takže jedouce domů, sjeli od Roprachtic k Vysokému s cesty a bloudili v zasnežených polích, nevědouce kam. I vzpomněl si konečně hospodář, nevěda si jiné rady, na pud koně a ponechal mu volnou uzdu a kůň, jda sám, kam chtěl, přijel s nimi na správnou cestu. Tentýž jejich švagr z Roprachtic zakoupil se v kterémsi jiné vsi a tam provozoval okařství, t.j. chytač zajíce do drátů, což mu způsobilo smutný konec masopustu. Šel tím místem po površku muzikant s basou a chytil se do oka za nohu on, upadl do sněhu obličejem a jsa ve stavu podrážděném, nevzchápal se a byl nalezen ráno zmrzlý. Pytlák se ovšem neprozradil, ale výčitky svědomí mu prý zůstaly.

V době, kdy nebylo strojů, mlátilo se ručně celou zimu, kromě neděl a vánoc, ale také na tyto ostatky se nemlátilo. V únoru je také svátek sv. Matěje, o němž se říká: "Na sv. Matěje rampouchy, urodný rok na mouchy", t.j., že je-li pěkně, táje sníh a tudíž na večer přimrzne a to prý předpovídá horké léto, v jakém potom je ovšem mnoho much.

A po masopustním úterku Popelec, o němž poznamenat si čelo popelem a: "Pomni, človče, že prach jsi a v prach se zase obrátíš!"

Z kroniky Rok na vsi Jaroslava Večerníka, kronikáře a písmáka ze Staré Vsi.

Karel Jarolímek byl první Čechoslovák startující na Hollmenkollen, který je Mekkou všech lyžařů. Norové mají krásný zvyk: zahrají státní hymnu každému prvnímu startujícímu za svůj národ. Arch. Jarolímek byl vždycky dojat, kdykoliv vypravoval, jak po skoku na dojezdu zaslechl K d e d o m o v m ů j.

Vysoké n. Jiz. 15. února 1971.

Vysocko ve vzpomínce prvního výročí úmrtí zasloužilého Mistra lyž. sportu a reprezentanta arch. K. Jarolíma.

Dne 4. března 1970 se sešli sportovci - lyžaři a přátelé zesnulého u rakve jednoho z nejzasloužilejších lyžařů

architekta Karla Jarolíma,

zasloužilého Mistra sportu, aby jej doprovodili na jeho poslední cestě do pardubického krematoria.

Se zesnulým se rozloučili nejen zástupci naší tělovýchovné organizace, ale také jeho nejlepší přítel, lyžařský reprezentant, olympionik Mistr Antonín Barton.

V Tatrách na Mistrovství světa v lyžování v roce 1970 projevil velký zájem jako stavitel mnoha našich lyžařských můstků a gigantickou stavbu rozjížděcí věže. Po prvé jsem jej poznal u nás ve Vysokém n. Jizerou na lyžařských závodech v roce 1910, kdy byl také hostem mého otce, se kterým často sváděl sportovní boje tak jako s ostatními závodníky všesportovcem Jos. Rösslerem - Ůrovským, Scheinerem Južikem, učitelem Ďoubalíkem a Jodasem, Vojtěchem Josífkem, Ant. Bartonem, jilemnickými závodníky Boh. Hančem, Šírem, Mejvaldem a dalšími. Jako dvaadvacetiletý se zúčastnil závodu na 50 km v roce 1910 se startem na Sněžce a cílem na Labské boudě, ve kterém byl třetím. A tak zde začala jeho závodnická era. V roce 1911 získal již "Štít Dr. Diskau-ůy".

I v ostatních dalších závodech je na předním umístění a zajistil si i účast spolu s vysockými závodníky Karlem Koldovským, Ludkem Petruškou, Josefem Bímem a dalšími krkonošskými závodníky na zahraničních závodech / Hollmenkollen - Norsko, Zakopanė - Polsko, Pyreneje - Francie, Grindewald - Švýcarsko, Chamonix - Francie na I. zimní olympiádě v roce 1924 /.

V roce 1913 byl účastníkem nešťastného závodu na 50 km se startem na Labské boudě, při kterém zahynul Mistr Boh. Hanč se svým přítelem Vrbatou.

V roce 1919 - 1921 byl jako instruktor lyžařského vojenského kursu pod vedením Dr. Otakara Braunera ve Vysokém n. Jiz.

V roce 1920 získal I. mistrovský titul ČSR v závodě na 18 km v Tatrách. Nelze podrobně jmenovat dalších jeho cenných trofejí. Když svou závodnickou činnost zanechal, jmenoval jej v roce 1932 Svaz lyžařů náčelníkem technického sboru a rozhodčím. Největší pocty se mu dostalo, když byl jmenován zasloužilým Mistrem lyž. sportu.

Věnoval se stavbám lyžařských můstků, kterých naši lyžaři - skokani tak postrádali, aby mohli lépe čelit úspěchům severských závodníků. Byl projektantem jednoho z největších lyž. můstků ve Vysokém n. Jiz. nazvaný "Šachty", na kterém se skákalo přes 80 m. Otevřen byl v roce 1950.

Vysočtí sportovci a organizační pracovníci vážili si účast arch. Karla Jerolímka na vysockých závodech pro jeho upřímnou a sportovní povahu, doprovázenou vždy usměvem. Byl nám o něco mladším velkým rádcem a, jemu můžeme děkovat, že jsme nejen doma, ale i za hranicemi naší vlasti získávali úspěchy.

Ještě v únoru v roce 1969 přijel do Vysokého se svou chotí si zalyžovat až na Štěpánku, aby si oživil vzpomínku na závodní trať 15 km nazvanou tratí "Bědy Prokopa" Vysoké - Štěpánka a zpět, kterou tolikrát s úspěchem absolvoval. Tehdy byl hostem učitele Karla Ďoubalíka a olympionika Tondy Bartoně. Netušili jsme, že jeho návštěva bude ve Vysokém poslední.

Karel není již mezi námi, celá sportovní veřejnost želí jeho odchodu, ale vzpomínky na ta krásná léta a zápolení zůstanou nám vždy v paměti.

V dějinách lyžařského sportu jistě bude vzpomenu, že

" arch. Karel Jerolínek se zasloužil o lyžařský sport ! "

Bohuš Josífek.

Ze zápisku písmáka Františka Housy ze Staré Vsi.

Od 25. ledna do 1. února 1903 mrzlo a přitom bylo jasné. Pověřek deržel pořád. Čím hůře na světě, tím více zábav. Koral je málo a málo platějí, ale muziky a bály byly každou neděli. Největší vyražení bylo posledního ledna. Do Vysokého přijeli z Prahy se skijema a ve Vysokém jezdili o závod a sice za Brožem vedle sv. Antonína ke Třičici. A na druhé straně měli zeď do výšky metru vysokou z prken na způsob kopce a to při ježdění na skijích přeskočili, takže jeden Pražák udělal skok 20 metrů dlouhý. Při ježdění byly vypsané ceny 200 - 100 Korun. Když jezdili od Skrbka od obilního handlíře / u Štekru / do Pasek, tu cestu sem a tam z Vysokého do Pasek k hostinci tak zvanému Perdečku, tu cestu vykonal sem a tam za půl hodiny.

Večer byl v radnici koncert a druhý den na Hromnice zase celý průvod ubíral skrze Sklenářice k Pasekám a tak dále do hor. Pohoda na ježdění byla znamenitá, příležitosti s koněmi bylo moc, takže se lidé divili, kde se to vzalo.

Bílej lajbl.

V 11. čísle min. ročníku Větrníku pod názvem " Co už dávno není " vzpomíná J. Dóubalík - mezi jiným - i na bratry Vacky, kterým se pejorativně říkalo " Vacáni". Tonda byl tehda kápem vysockých mládenců blahé paměti před padesáti léty. Při srovnání se současnem zdá se mi, že tenkrát jsme byli družnější, pořád v houfu a bez obhroublostí a neomaleností, jak lze dnes často u mladých vidati. Hodně se zpívalo, hlavně národní písně, a když přišel čas, vzal Tonda zábavu do svých rukou. A tak často došlo i na křtění piva. Samosebou ve džbánu. Půlitr Tonda zásadně nekřtil. Nu, nebylo to nic závratného a na dnešní laureátství to také nevypadalo, ale za chvíli by to zmizelo z paměti, a tak snad neuškodí dát tomu " nesmrtelnost " těmito řádky. Předzpěv křtu zpíval Tonda na melodii " Sil jsem proso..." s přehnaným protahováním vokálů a s náramnými glisandy ze slova na slovo, kde se to jen dalo :

Čum sém, čum tám,
pojd sém blíž k nám,
ať tí požehnáme.
Tisíc kulí krambambulí
tobě nadávámé.
Kdýž jsí svěcený,
nesmíš býti znectěný,
alé tišé v tmavém břiše
musíš býti pohřbený.

Při tom stál Tonda na židli nebo na lavici, zkrátka nad urovní posluchačstva s džbánem vzhůru zdviženým. / Vzpomínám, jak v Roztokách u muziky se s ním v kuchyni probořila kamna /.

Po odpívání předzpěvu následoval " polatinštěný " prozaický proslov. Byla to improvizace, pokaždé jiná, podle toho jak byl Tonda ve formě. Přibližně to vypadalo asi takhle:

" Až přidus domůs, maminka mi řeknůs, ty chlapus
jednus zas táhneš domůs nalitůs a namazánus.
Na košilys to nemájůs, ale chlastátus musůs,
Ty mizerós mizerátos et darebákos jednos ! "

V tomhle se Tonda vždycky vyřádl. Byl vtípný a dovedl překvapit. Podle toho, jak kdy mu to sedělo, řídila se i délka proslovu. A potom přišel vlastní křestní ceremoniel. Byl zase " latinský " a náramně stručný, když Tonda podzviženým hlasem zvolal:

Ex primo seko sipe siste nego,
chlape, neznám tě !

Při posledních slovech plácnutím sjel rukou po džbánu - a pak se z něho dlouze napil. Pokřtěný džbán pak koloval. Někdy se křtilo i několikrát za večer. Podle toho, kolik se našlo " mecenášů ". Tonda totiž nikdy nekřtil vlastní pivo.

Tohle tedy bylo Tondovo sólo, na kterém nikdo jiný nebyl účasten. Měli jsme, kromě zpěvu, i společnou produkci, které se říkalo " lajbl ". To jich několik začalo tiše brumlat: " Bílej lajbl, bílej lajbl, bílej lajbl a.t.d. " K tomu se po chvíli přidali další: " Černej lajbl, černej lajbl, černej lajbl " a.t.d. A zas další " Zelenej lajbl, zelenej lajbl, zelenej lajbl " a.t.d. až z toho za chvíli byla hučící a brumlající míchanice, která přecházela z piana do fortissima a zas poznenáhlu klesala do piana, v několika vlnách za sebou. To trvalo tak dlouho, až do toho někdo nebo několik jich jako by zlobně vyštěklo: " Lajbl jako lajbl ! " A jako když utne, nikdo ani muk, až za moment ozvalo se opět tiché brumlání: " Bílej lajbl, bílej lajbl, bílej lajbl " atd. a hra začala znova. Ten výsledný dojem dá se těžko popsat i vypsát, ale když Tonda ta krescenda a dekrescenda dirigoval, bylo to - no něco. Snad někdo dnes nad tím pokrčí rameny. Spíš ano. Ale ono každé mládí mělo a má své drobné pošetilosti. Což nemá být omluvou. Naopak. Chlubím se, jak jsme na to šli tenkrát my.

† rokop Hásek.

Kamila Viplerová:

Masopustní vzpomínka.

Bylo mi asi 18 let / asi r.1893 /, když jsme si s Boženkou do sokolských šibřinek připravovaly masky: ona čertici a já Amorka. Ale jak to už bývá, že veliká radost se ráda pokazí, stalo se i nám. Tři dny před plesem se Boža rozstěna la horečkou a byla tak slabá, že jen s největším přemáháním mi mohla na zádech upevnit křidélka. Srdce mne nad tím bolelo tak, že jsem celou cestu do radnice - kde se ples odbýval, plakala.

Amorek byl roztomilá maska, mým letům a temperamentu právě odpovídající. Jako " Amor - neposeda " jsem byla všude a stačilo jedno klouznutí po sále, abych se octla na jeho druhém konci. Měla jsem plný toulec šípů a nešetřila jsem nikoho, ani vdovce Hladíka, který mi přišel do rány.

Ale že mé šípy byly jen z lepenky a jejich špičky " kaleny " jen ve zlaté bronzi, nesly někdy všelijak. V tomto posledním případě tak nešťastně, že místo srdce, na které jsem mířila, zasáhl šíp jeho kalhoty tak někde pod vestou.

Účinek to mělo ohromný!

Bouřlivý smích mezi pány, Amor zmizel v chumlu masek, jakoby opravdu uletěl a druhý den jsem dostala od prostřeleného vdovce nabídnutí k sňatku. Bylo ovšem rázně odmítnuto. Představovala jsem si svého nastávajícího manžela přece jen trochu mladšího a ne tak životem opotřebovaného.

Archiv Vlast.muzea.

Kamila Viplerová, rozená Farská z Vysokého n. Jiz., čp.241/ dům vedle lékárny /dcera vysockého kupce, si léta dopisovala s ředitelkou Vlast. muzea Františkou Jandovou, která všec ky její vzpomínky zařadila do muzejního archivu. Řadu zápisků této rodačky věnoval Vl. muzeu také Dr.Frant. Jílek, profesor UK.

Poznámka redakce.

K o r á l k y .

Prázdninové večery u Mařatků ve dvacátých letech, při nichž zasedala obvyklá kumštýřská společnost pražských prázdninových hostů, patří také k nezapomenutelným vzpomínkám. Večery přímo sršely duchaplnými a vtipnými dialogy a vyprávěním rozmar-ných historek, v němž vynikal spisovatel Antonín Nečásek, takže se někdy i zapomínalo na hodiny a sedánky se nebezpečně protáhly až do jitřního času. To také zavadalo pří-činu k vzniku okřídleného a snářsky zabarveného rčení: " Nečáska viděti, na postel se netěš! "

P. H.

Bude Vás zajímat, že

25. února bude v budově ZDŠ slavnostně otevřena Středisková knihovna, druhá v našem okrese. Knihovna bude pro obce Bozkov, Helkovice, Jesenný, Roprachtice, Roztoky, Sklenářice, Starou Ves, Trčice a Vysoké n. Jiz.. Značnou finanční částkou přispěl ONV Semily na dokončení adaptace všech určených místností v přízemí školy.

V říjnu letošního roku proběhne ve Vysokém Národní přehlídka vesnických diva-delních souborů České socialistické republiky. O přípravách tohoto nemalého podniku Vás budeme v číslech Větrníku informovat.

Děti vysocké ZDŠ už nadobro opustily střechu vysockého Krakonoše, kde po několik let měly své dvě učebny. Všec ky se nyní po delší době učí pod jednou vlastní střechou a pod novými stropy.

Zotavovna ROH Větrov v soutěži zotavoven ve správě Špindlerův Mlýn získala opět letos titul Zotavovna vzorných služeb.

Požárníkům se v lednu velice vydařil Kerkonošskej sejkorák. Zpracovali asi 1 q brambor a napeklo se skoro 2.500 sejkor. Návštěva byla přechetná, nálada výborná.

13. února odpoledne uspořádaly členky Českého svazu žen pro děti maskarní merendu v sále Krakonoše. Děti se vydováděly při reprodukované muzice a rozpálené i rozdováděné se vrátily domů s mnoha dojmy.

A večer Český svaz žen měl tradiční ples se slavnostní a důstojnou atmosférou. Všichni si dobře zatančili a byli spokojeni. Pořadatelky a jejich "ministryně financí" také !

Ruda Doubek, mistr ČSSR ve skoku na lyžích na velkém můstku, se v Tatrách při treninku zranil. Má dvojitě naštípnutí kotníku levé nohy, zlomenou lýtkovou kost a přetržené šlachy. Byl operován v hradecké nemocnici a nyní je v domácím léčení ve Vysokém n. Jiz.. Přejeme brzké uzdravení!

N a r o z e n i n y .

Paní Anna Lukšová 24. února oslaví své 80. narozeniny.

Do dalších let přejeme hodně zdraví !

Ú m r t í .

10. února zemřel náhle v Horní Rokytnici dobrý člověk, horský učitel Antonín Lešák ve věku 65 let.

14. února zemřela v Liberci paní Kateřina Bartoníčková / z bývalé vysocké sokolovny / ve věku 71 let.

Čest jejich památce !

Větrník vychází jednou za měsíc. Řídí redakční rada. Příspěvky zasílejte nejpozději do 15. každého měsíce do Vlastivědného muzea. Cena 1.- Kčs.